

Szerkesztőségi iroda:

Nagybcskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybcskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LAJOS.

Előfizetési árak:

Egész évre — — — — 24 kor.
Félévre — — — — 12 .
Negyedévre — — — — 6 .
Egy hóra — — — — 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybcskerek, 1910.

XXXIX. évfolyam 186. szám.

Szerda, augusztus 17.

A tűzoltás fejlesztése.

— Javaslat az alispánhoz. —

(Befejező közlemény.)

II.

Nagybcskerek, aug. 17.

A teendők második csoportja, amint jeleztem, — mondja Strósz Béla az alispánhoz terjesztett indítványának második részében, — a tűzvész elleni védelemre vonatkozó intézkedések.

Azt mindenki egészen természetesnek találja, hogy a haza védelmére fegyveres katonaság kell. Az anyák — mondhatnánk — ezért szülik fiaikat s a polgárok ezért dolgoznak arcuk verejtékével. Azt az utolsó paraszt napszámos is természetesnek találja, hogy a határbéli termények védelmére csözt kell fogadni és annak fegyvert kell a kezébe adni. De ugyan hány községünkben van meg ez a köztudat, hogy tűzoltóságot kell szervezni és ennek a megfelelő tűzoltószereket kell rendelkezésre bocsátani, hogy feladatának megfelelően? Pedig ez volna a fődolog. Mert mit érnek a még oly szépen megirt szabályok, mit az évenként megtartott vizsgálatok s az azokról felvett jegyzőkönyvek, mit minden jó igyekezet, ha nincsenek meg az eszközök a tűzveszedelem megfékezésére, vagy ha megvannak, nincs aki azokat a köz javára használja?

Tehát azt, amit a tűzrendészeti kormányrendelet már 1888-ban meghagyott, végre kellene hajtani; meg kellene valószínűsíteni, hogy minden községben legyen szervezett tűzoltóság.

És ne csak papíron legyen az meg, hanem tényleg. És ne csak parádénak legyen az meg, hanem álljon hivatásának magaslatán; legyen kellően kioktatva, kiképezve; és minden egyes tagja legyen áthatva attól a tudattól, hogy ő közszolgálatban álló harcosa a tűz veszedelme ellen küzdeni hivatott csapatnak.

Ezt az utóbbi érzést is, ha magától nem keletkezik, a köteleesség teljesítésére való szigorú rászorítással belé lehet oltani az emberbe.

Az a kérdés, hogy viszonyaink között az önkéntes vagy a kötelezett tűzoltóság a megfelelőbb-e, itt most mellékes. Csupán azt jegyzem meg, hogy mindkettőt csak akkor felelhet meg, ha kellően ki van képezve. Ott, ahol a kötelezett tűzoltóság kiképezését és szolgálatát az illetékes községek komolyan veszik, mihamarabb megalakul az önkéntes testület.

Az önkéntes testületek megalakulásának, illetve megmaradásának fő akadályja a tapasztalat szerint az, hogy kellő anyagi támogatás nélkül magukat fentartani nem képesek. És csodálatos, hogy azon községek legtöbbször is, ahol régi jó önkéntes testületek vannak, nem mentesek a szűkmarkuság ostoba hibájától. De ezen változtatni nem lehet addig, míg a tűzr. kormányrendelet 17. §-ának az önk. testületek támogatására vonatkozó harmadik bekezdését belügyminiszteriumunk nem parancsolólag magyarázza, hanem a község autonóm jogává teszi, vajjon a segélyre szorult testület költségeihez akar-e hozzájárulni vagy nem.

A felszerelés (fecske-döng, tömlők stb.) megfelelő mennyisége és használható állapota a másik fő követelmény, amelynek minden község kell, hogy megfeleljen. Mert hiába van lelkiismeretesen kioktatott, ügybuzgó tűzoltóság, ha fogyatékos, használhatatlan szerkezet adnak a kezébe. Ezen a téren állandó a panasz és a járási tűzr. felügyelők jegyzőkönyvei, — amelyek egyik példányát minden évben a községnél marad, másik példányát pedig a vm. t. o. szövetségtől az illetékes főszolgabíró megkapja — bőséges adatokkal szolgálnak arra nézve, hogy a hatóságok mennyire nem törődnek ezzel a kérdéssel.

Kötelezendők volnának a főszolgabírák, hogy a tűzr. felügyelők jegyzőkönyveiben jelzett hiányok pótlását ne csak elrendeljék, hanem rendeletük végrehajtását személyesen is ellenőrizzék; kiszállásai alkalmával pedig ismételt, különösen a nyári idény folyamán személyesen győződjenek meg a tűzoltószerek állapotáról és mennyiségéről.

Nem kisebb mulasztás ennek az elmulasztása, mint például a pénztár megrovancsolásának, vagy a községi hivatal megvizsgálásának elmulasztása volna.

A megelőző tűzrendészeti szabályokról kimerítőbben szólni alig lehet anélkül, hogy hosszadalmassá ne kellene válni.

Itt rámutatok arra az óriási hibára, ami az 1905. évi érvényben volt régi vármegyei tűzrendészeti szabályrendelet megváltoztatásával történt.

Annak a régi szabályrendeletnek egy sereg éltre való intézkedése töröltetett azon a címen, hogy belevág a községek önkormányzati körébe. De méltóztassék megőzni, vajjon csak egy ilyen rendelkezés is benne van-e valamelyik község szabályrendeletében? Nincs; de nem is lehet. Hiszen azok a rendelkezések mindig kényelmetlenek az egyesekre; és ezt a kényelmetlenséget a legkorlátozottabb falusi ember is érzi. Tehát ne csodáljuk, ha a községi képviselőtestületek a maguk jószántából ilyen kellemetlenségeket nem vesznek a nyakukba. Igenis a törvényhatóság dolga ezeket a szabályokat megalkotni, mint a hogy Torontál vármegye törvényhatósága annak idején meg is tette s követelnie kell a törvényhatóságnak azt a jogot, hogy újra megtehesse.

És fel kellene venni újra a vármegyei tűzrendészeti szabályrendeletbe a régiben megvolt praeventív intézkedéseket és ki kellene ezeket még egészíteni néhány olyan intézkedéssel, amely sem azelőtt, sem most nem található benne.

Nevezetesen: mindenféle, sokadalommal járó fődött-zárt helyen történő összejövetel, — legyen az táncvigalom, színelőadás vagy más egyéb — csak olyan helyiségekben engedélyeztessék, a melyek nem tűzveszélyes anyaggal fedett épületekben vannak és annyi és olyan méretű kifelé nyíló ajtóval vannak ellátva, a melyeken riadalom esetén a tulzsfuók helyiség közönsége is könnyen eltávozhatik. Kötelezni kellene az érdekelteket, hogy az ilyen helyiségek ajtait mindig nyitva tartassák (büntetés terhe mellett).

Kötelezendők volnának az ilyen helyiségek felett rendelkezők (gazda, bérlet stb.) olyan tűzoltószereket a helyiségben, könnyen hozzáférhető helyen való tartására, a melyek a támadt szobátüz vagy egyéb kezdődő tűz elfojtására alkalmasak (Minimax stb.). Evvel kapcsolatban kimondandó volna, hogy az ilyen tűzoltószerek jogosulatlan és indokolatlan használata vagy rongálása kihágást képez és súlyos büntetést von maga után.

Eltiltandó volna az ilyen zárt és fedett helyiségeknek a könnyen gyuló lámpákkal való világítása, valamint az, hogy könnyen gyuló díszítések, lámpák, gyertyák felett alkalmaztassanak, továbbá, hogy azoktól oldalt fél méternél közelebb elhelyeztessenek.

Kötelezendők volnának végül a mulatságok és egyéb sokadalmak rendezői, hogy míg a leirt helyiségekben közönség van, a tűzoltóparancsnok és előjáróság által egyetértőleg, a körülményekhez képest megállapítandó számú tűzorszót tartassanak. A helybéli tűzoltóság megfelelő díjazás mellett köteles legyen az őrseget kiállítani.

Ezen szabályok megtartásáért úgy a helyiség felett közvetlenül rendelkező (vendéglős, gazda stb.), valamint a rendezőség, nemkülönben a községi előjáróság felelőssé teendő, utóbbiak köteleességévé tétetve az is, hogy, ha a rendelkezéseknek csak egyike is megszegtetné, a sokadalom megtartását felelőség terhe mellett azonnal tiltsa be.

Mielőtt soraimat befejezném, nem mulasztatom el, hogy rá ne mutassak arra a népies irányú, mesélve oktató kézikönyvre, a melyet Barabás István orsz. tűzoltó-szövetségi előadó irt s az orsz. tűzoltó-szövetség adott ki.

Ezt a könyvet alispán ur is megkapta. Címe: „A szépligetű tűzoltóság”. A vármegyei hivatalos lapban ajánlatot is a községeknek. Ismeretes az ilyen ajánlásoknak hatása; azért azt tartom, a t. törvényhatóságnak száz száma kellene ezt a könyvet ingyen osztogatnia,

az előjáróságoknak és iskoláknak és minden érdeklődőnek, mert annak olvasója akaratlanul is tanul belőle és részletes tájékoztatást nyer mindenről, ami tűzrendészetünk előre viheti. Ha valaha könyv a legigazibb hivatalos reklámot megérdemelte, úgy ez az.

Végül előterjesztett javaslatainak ismételt figyelembevételét kéri Strosz Béla s az alispán úgy tudjuk a legbehatóbban foglalkozni is fog az előterjesztéssel s mindent el fog követni a tűzoltás fejlesztésére irányuló törekvés támogatása érdekében.

A nagybcskerekéi ipartestület.

— Jelentés a testület 25 éves működéséről. —

Nagybcskerek, aug. 17.

A nagybcskerekéi ipartestület jubileumi közgyűlésén, mint már jeleztük, Ádám Mátyás, az ipartestület buzgó jegyzője beszámolt az egyesület negyedszázados munkásságáról is. Itt adjuk most egész terjedelmében a jelentést, amely a következőleg hangzik:

A legnagyobb örömmre szolgál és kiválóan szerencsésnek érzem magamat, hogy épen nekem jutott osztályrészül azon fontos feladat, hogy a helybéli ipartestület 25 éves fennállásának jubileuma, ezen magas ünnepélye alkalmával, mint az ipartestület ezidőszerinti jegyzője, a rendelkezésemre álló adatok nyomán 25 évi visszpillantást tehettek és az ipartestület megalakulása, fejlődése és működése történeti menetét önkkel — nem akarván hosszú fejtegetés által önköt becses túrelmémet próbára tenni — röviden, dióhéjba szorítva megismertethetem.

A nagybcskerekéi ipartestület az 1884. évi XVII. t. c. éle belépte után már 1885. évi július hó 19-én 542 taggal, az alapszabályoknak előzőleg 1885. évi május hó 10-én a nagyméltóságú m. kir. földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi minisztérium által 23 660, szám alatt történt jóváhagyása után megalakult és megalakulása alkalmával az ipartestületi ügyek ideiglenes vezetésével Popovits János mézesbábos, volt itteni iparost bizta meg és az 1885. évi október hó 18-án tartott rendes évi közgyűlésen első rendes ipartestületi elnökül ugyancsak öt választották meg.

Ez az elnöki tisztséget elfogadván, a kezdet nehézségeit leküzdve, azonnal megkezdte fáradságteljes, fontos működését.

Az ipartestület első hivatalos helyisége bérházban, az Árpád utcában volt, melyért az, az akkori viszonyoknak megfelelően 120 forint évi házbért fizetett.

Ugyancsak az 1885. évi október havi közgyűlésen a jegyzői fizetés évi 300 forintban állapított meg és az 1886. évi költségelőirányzat 367 forint bevétel és ugyanannyi kiadással jóváhagyólag elfogadtatott és helyben hagyatott; továbbá az egyesült ipartársulat és a szerb ipar-egyesület tulajdonát képezett pénz, pénzürték és az ingók is az ipartestület tulajdonába átadattak, illetőleg átvétettek és a volt egyesült ipartársulati és a szerb ipartársulat tagjainál még kinnlevő hátralékos tagsági díjaknak az egyes hátralékosoktól az újonnan megalakult ipartestület javára leendő beszéde is el lett határozva, nemkülönben, hogy az ipartestület életképessé váljék és törvényes kötelességeinek fennakadás nélkül eleget tehessen, az 1885. november hó 15-én tartott rendes havi előjárósági ülésen a tanonc felvételi díj 1 forintban, a tanonc felszabadítási díj 2 forintban és a segéd bejelentési díj minden bejelentendő segéd után 10 koronában állapított meg, miáltal az elnök és előjárók józan és előrelátó gondoskodása folytán az ipartestület életképességének alapja már fennállásának első évében megvettett.

A rá következő évben már átlátta a testület az érvényben levő 1884. évi XVII. t. c. hiányos és az iparosságra nézve hátrányos voltát, lépéseket tett a többi ipartestületekkel egyetemben az idézett törvény 4., 5., 6., 7., 8. és 9. §-ainak módosítása végett és 1887-ben megpendítette az eszmét, hogy a kereskedelmi és iparkamarát Nagybecskerekre helyeztessék át, mely törekvését több ipartestület — sajnos — eredménytelenül támogatott.

Az ipartestületi tagok létszáma évenként hullámzásoknak volt alávetve, hol apadt, hol szaporodott, míg az 1899. év végével a tagok létszáma 611 volt, azok létszáma a 25 évi fennállás végéig 685-re szaporodott.

Ez már, uraim, oly tekintélyes létszám, hogy a helybeli iparosok a társadalmi életben nem csak tekintélyes állást foglalhatnak el, hanem összetartás, szellemi művelődés és szorgalmas, előre törekvő munkásság által annak minden életbe vágó fontos mozzanatoknál élénken részt vehetnek és nemcsak döntő befolyást gyakorolhatnak, hanem a vezetőserepet is kivívhatják maguknak.

Ezt követően kiterjesztette figyelmét a vásártügyre is, kérvén annak gyökeres rendezését és jelenen az országos vásárok leszállítását.

1893. évben, midőn ipartestületünk már egész szilárd alapon állott és vagyoniag is elég erősnek érezte magát, arra törekedett, hogy saját otthonát szerezzen magának, tehát már egy háztelét is megpendített.

Az erre következő 1894. évben az ipte. jegyzői állás állandósított és a jegyzői fizetés a napról-napra mindinkább felszaporodó hivatalos teendők arányában évi 550 frtban állapított meg.

1895. évben ipartestületünk, tehát 10 évi fennállása után zászlót készített, mely ugyanezen évben fel is szenteltetett, hogy fenn lobogva hirdesse az iparosok közötti barátságos összetartást, egyetértést és a szorgalmas, előre törekvő, hasznos munka sikerét.

1896. évben a félbenmaradt háztelét fonala ismét felvételre, a volt tulajdonossal újra alkudozásba lépett és végre a jelenleg is az ipartestület tulajdonát képező ház 4500 frt vételárban megvételre, az ipartestület tulajdonába átszállott, ahol most is tartja ipartestületi üléseit és tanácskozásait.

Ez dönthetetlen bizonyossága annak, hogy a testületi elnökök az előjárókkal egyetemben, mindenkor körültekintő józan megfontolással, az iparosok erkölcsi és anyagi érdekeit szem előtt tartva, fokról fokra előre törekedtek.

1898. év. aug. hó 1-én az iparosok és segédek betegsegélyező pénztára alakított meg, mely 9 éven át közmegegyezésre működött, az azonban az 1907. évi XIX. t.-c. életbe lépté után, 1907. évi október hó 31-én az ipartestület kezelése alól kivontatott és a kerületi munkás betegség és balesetbiztosító pénztárba bele olvasztatott.

Az ezután követő években az időszertinti elnökök és előjárók főgondot fordítottak az iparügy emelésére és fejlesztésére, mit az 1902. évben rendezett helyi iparkiallítás fényesen bizonyított.

Ezen kiállításon iparosaink élénk buzgósággal vettek részt, szorgalmuk és haladásuk gyümölcsét, egymással versenyezve kiállítva, mindenütt és mindenütt csak dicséretet és elismerést arattak; ezzel kimutatták az ipartéren való szak- és versenyképességüket is.

A kiállítás ezen szép eredményétől felbuzdulva ipartestületünk, az iparfejlesztés és az iparosok önön érdekében időközönként tartott kongresszusokon majdnem mindenütt képviseltette magát, mert ezzel és ezután vált az iparügynek továbbfejlesztésében előnyös szolgálatot tenni.

1905., 1907-ben volt a munkások sztrájkja, mely nemcsak az iparosoknak, hanem a közönségnek is életbevágó érdeke, az ipartestület ezen ügyet is a felek megegyezésére egyenlített ki.

1908. évben ipartestületünk egy iparoskört létesített, melynek magasztos célja az iparosok összetartását, tömörülését által még jobban fokozni, tudva azt, hogy az összetartásban rejlik az erő; és nekik alkalmat nyújtani, hogy lapok és szakiratok olvasása által magukat tovább képezhessék, eszméjüket kölcsönösen kicserélhessék és terhes napi munkájuk után szellemi szórakozást találjanak.

Es az iparoskör ezen nemes feladatának valóban dicséretes eredménnyel felel meg.

Végre még azt kell megemlítenem, hogy a lefolyt 25 év alatt az ipartestület élén 10 ember állott és csak egy iparhatósági biztos, Maltanovich György ur személyében, ki ezen 25 év alatt a mindenkor elnökök és előjárósággal fardhatatlan buzgalommal és odaadással az iparügy előmozdításában karöltve járt és akik mindannyian hivatottságuk magaslatán állottak, utunkat — nehézségekkel küzdve és az akadályokat elhárítva — kiegyenlítették, hogy azon nyomdekaikat kövessük és tovább haladhassunk.

Ezért osztatlan dicséret illeti őket és nekik tisztelettel és hálával kell adoznunk.

Valóban benső tisztelettel és hálával tekintünk vissza lelkünk törekvéseire, mert azok arra buzdítanak bennünket, hogy példájukat követve, csüggedést nem ismerő, kitartó lelkesedéssel folytassuk az általuk megkezdett munkát a már beállott jövő 25 évben is, azt tökéletesítsük és azt az iparosságnak erkölcsi, szellemi és anyagi jólété emelésére, függetlenségére elérésére és kedves hazánk javára sikeresen befejezessük.

Ime az ipartestület 25 évi működésére való visszajáratás rövid vázlata.

Hogy nagyobb alkotásokkal nem számol-

hatunk be, annak egyedüli oka az ipartörvény hiányosságában egyrészt, másrészt pedig az egy évtized óta uralkodó áldatlan politikai viszonyokban keresendő.

Most azonban, midőn az ország ügyei már rendezvők, biztos reménnyel tekinthetünk a már megkezdett második 25 év elé, az majd megtermi fáradságunk gyümölcsét, ha üdvösebb ipartörvényünk lesz, melynek keretei bővült az iparosság nemcsak védelemre találand, hanem szabadon fejlődhetni is fog.

S midőn ezzel jelentésemet befejezném és önöknek becses türelmét megköszöném, kérem egy a helybeli össziparosságra, mint az ipartestület további működésére az ég legbővebb áldását. Koronázza minden hasznos alkotásait siker és áldás, hogy a második 25 év elteltével nyugodt lélekkel és önhiesség nélkül tekinthessenek szellemi előhaladás, szorgalom és szak-képzettséggel teremtett hasznos munkájukra és a nagy Széchényi szavait utánozva mondassák: Magyarországunk nem volt ipara, hanem lesz! Adja az ég, hogy a jövő nemzedék példánkon felocsudjon, — azt az iparosság és kedves hazánk javára kitartással kövesse.

Ugy legyen, Amen.

HIREK

A nyolcvan éves király.

Nyelcvanadik esztendejét tölti be a holnapi nappal első Ferenc József Magyarország királyja.

A király, aki 50 év óta teméntelen gondot oszt meg nemzetével, a király, akinek nemzete 50 év óta gondot okoz, a király, akinek neve hízogó irásokban szokott dicsőíteni, s ki nem szorul mind e dicséretre, már 80 éves. Egy klasszikus mondást forgatván föl, mely arról szól, hogy az öregség rosszabb a betegségnél, senectus pejor morbo. Az ő öregsége valóban nem rosszabb a betegségnél, de jobb az ifjúságnál, meglátja mindenki, aki visszanéz 50 évre. Most tömjénhordás helyett és aranyujtásos szók helyett mivel járulunk ünnepéhez?

A történelem geniusza, e sokat emlegetett szó és ócsó mondás, bizonyára él, mivel meghazudolja e profeciákat. Martini és Sonnenfels, a Habsburg Lotaringen-ház 100 éves publicistái, kik a patriarkális egyeduradalomban látták az eszményt, porlepte könyveiket maguk elégetnék, ha a Styxen túl még mozogni tudnának a dogmatikusok, kik éve is megmerevedtek; ime ugyanis egy habsburgi vérből való uralkodó, aki tiszteli a képviselői alkotmányt, mely máshol a jakobinusokra emlékezteti az udvarokat Európában. Ati komolyan veszi, amit császárok gyönyölei, katonák ignorálni és kormányférfiak elárulni szoktak.

Könnnyű elmondani: Első Ferenc József nemcsak hiva, hanem mestere is a parlamentárizmusnak, a nagy masinának, amelynek feltalálói elfelejtették megírni a használati utasítást. Mert a használati utasításban arról kellene szólnak lenni, hogy aki törvényt hoz, annak nincs más egyénisége a salus publica-nál, annak egy matematikai pontossággal kiszámított csavarnak kell lenni a gépben, melyet a közjó fűt, mivel különben nem népet képvisel, hanem képviseli ömagát. Nemzetek és törvényhozók nem tudják, császárok és királyok nem figyelik ezt meg. Első Ferenc József ellenben tanítómeister ebben: törvényt hoz s midőn hozza a törvényt, nem személy, hanem korona. Negyven éves uralkodói multja, nehéz órák árán született heroizmusa erretantit. Ennek örülünk, ezzel az örömmel járulunk ma a patriarkális kor évfordulóján a ritka ünnephez.

Nagybecskerek város közönsége úgy mint az egész országban mindenütt, szintén különös diszszel készül az uralkodó születésnapjának megünneplésére.

Dr. Csernoch János csanádi püspök a király születésnapja alkalmából elrendelte, hogy az ünnep előestéjén, augusztus 17-én az esti harangszó után az egyházmegye összes templomaiban az összes harangok fél órán át szóljanak.

Ma, az előestén kivilágítják a várost, föl-diszítik a középületeket s este 8 órától 9 óráig fényárban fognak uszni a házak. Ugyancsak ma este hálaladó istentisztelet lesz a helybeli izraelita templomban.

Holnap délelőtt 9 órakor a róm. kath. plébánia-templomban lesz az ünnepi istentisztelet, a melyen részt vesznek az összes polgári és katonai hatóságok. A templom elé kivonul az itteni honvédszázalaj diszszapata Kamenitzky Rezső alezredes vezetésével s a mise alatt disztüzet ad.

Az istentiszteleten a templomi zene- és énekkar Gruber miséjét adja elő. Gradualera Leitza „Stella Maris” című szerzeményét éneklő Gintner Mariska k. a. klarinét és énekkar kísérettel, offertóriumra pedig Beriol „Andante”-ját adja elő hegedűn Griffel Nándor écskaikáplán. Előadja továbbá az egyházi kar Schiedermayer Te Deum-ját, majd végül Erkel Ferenc Hinnuszát.

A mise után 10 órakor lesz a vármegye diszgyűlése, a melyen, mint már említettük, Janákó Agoston alispán mondja az ünnepi beszédet.

Dalban a helybeli közös és honvéd tisztikar ünnepi ebédet rendez.

— **Eljegyzés.** Giffinger Imre nagybecskereki pénzügyi számellenőr eljegyezte Herresbacher József padói postamester leányát, Izabellát.

— **Az uti-bizottság ülése.** A központi járás uti-bizottsága tegnap délelőtti ülést tartott, a melyen elhatározták, hogy az egyes községeknél a már kiépített megyei vagy járási utakra torkoló kisebb utzakaszokat, amelyek nélkül a főutak hozzájárhatatlanok, szintén belevonják a járási utakra s azok sürgős kiépítéséről a bizottság gondoskodni fog. Ugyancsak elhatározta a bizottság, hogy a zsigmondfalva-nagybecskereki utmelyedéseit, melyek különösen télen akadályozzák a forgalmat, betöltetik. Ez ügyben a főbíró különben fontos tárgyalásokba fog bocsátkozni dr. Perisics Zoltán polgármesterrel, azért, hogy ez az utzakasz, mely legnagyobbrészt a város határában vonul el s amely az egész határ-örvidéket összeköti nagybecskerekkel s így kereskedelmi szempontból rendkívül nagy fontossággal bír, rendesen kiépíttessék s hogy e célból a város hozzájárulási aránya megállapíttassék. Kivánatos is volna, hogy ez az utzakasz, mely 17 községet köt össze városunkkal, minél előbb rendbehozzák s a városnak nem szabad visszariadnia az anyagi áldozattól, mely az utépítéssel jár, mert elsőrendű kereskedelmi érdekünket képezi az, hogy a nagybecskerek-zsigmondfalvai ut hozzájárulása s könnyen járhatóvá tétessék.

— **Halálozás.** Vettük a következő gyászjelentést:

Alulírottak egy a maguk, valamint az összes rokonok nevében is mély fájdalommal tudatják, hogy szeretett édesanyjuk, a jó nagymama, testvér, anyós és rokon özv. Herczeg Jánosné szül. behárfalvi Urbán Ágnes unió folyó hó 15-én hajnali fél 4 órakor, hosszas szenvedés után a háldoklók szentségével ellátva, életének 79-ik évében az Urbán csendesen elhunyt. A drága halott hűt teleme kedden, folyó hó 16-án délután fél 5 órakor fog a farkasréti temető halottasházában a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és ugyanazon temetőben örök nyugalomra helyezni. Az engedelmű gyászmlése a megboldogultnak lelki üdvéért folyó hó 18-án délelőtt 10 órakor fog a krisztinavárosi plébánia-templomban a Mindenhatóknak bemutatni. Budapest, 1910. augusztus hó 15-én. Áldott legyen emléke! Özv. Bona Dezsőné szül. Herczeg Erzs, vecseházi Leitner Elekne szül. Herczeg Teréz mint leányai. Özv. Szávits Istvánné szül. behárfalvi Urbán Mária mint nővére. vecseházi Leitner Elek mint veje. Leitner Ilonka mint unokája.

— **Halasztás az ex lexben esedékes adókra.** Az adófizetőknek örömdetes intézkedést tett most a pénzügyminiszter. Körendeletet adott ki, amely szerint az ex-lex alatt felgyülemlett adótarozásokra halasztást kaphatnak az adófizetők.

Az ex lexre vonatkozó körendelet szerint a hátralékos adók fizetésére a felek, amennyiben szeptember 10-éig folyamodnak, halasztást nyerhetnek, még pedig kamatmentesen. A halasztás csakis ez év első háromnegyedében esedékes adókra és olyan felekre vonatkozik, a kiknek állami egyenesadója nem haladja meg az ötszáz koronát. A halasztásra vonatkozó kérvények nemcsak a pénzügyigazgatóságnál, hanem a községi előjáróságoknál is beadhatók. Az előjáróságok kötelesek a kérvényeket véleményezés-sel soron kívül a pénzügyigazgatósághoz felterjeszteni. Az év első felére esedékes adókra

vonatkozó halasztási kérvény bélyegmentesen adható be. Különösen méltánylandó esetekben a pénzügyigazgatóság halasztást adhat a tavalyi adóhátralékok fizetésére is, de semmiesetre sem kamatmentesen.

— **A püspök adománya.** Dr. Csarnoch János csanádi püspök a nagybecskereki kath. leányegylet segélyezésére 100 koronát adományozott.

— **A nagybecskereki tisztai ármentesítő-társulat közgyűlése.** A nagybecskereki tisztai ármentesítő-társulat tegnap dr. Pap Géza társ. elnök elnöklété alatt választmányi ülést tartott, amelyen a rendes évi közgyűlés követett. A közgyűlésen jelen voltak: Dr. Milloss Aurél társ. elnök, Finta Lajos kir. főmérnök, miniszteri megbízott, Lowieser Imre, Reitter Oszkár, ifj. Bobor Gyula, Meggyessy Cásár, Loch Jakab választmányi tagok, Partay Zoltán és Szabó János Tor-Erzsébetlak község képviselőiben, Kluge Károly igazgató-főmérnök, Ormay Lajos th. főmérnök és Nikolits Bogdan helyettes-igazgató. Az árvédelmi számvizsgáló és fegyelmi bizottság megválasztása után a közgyűlésen tudomásul vették: Földmiveltügyi miniszternek 30229/910. sz. rendeletét a védőtöltésen és fehértől zsilipnél észlelt hiányok kijavítása tárgyában, mely hiányok sürgős kijavítására a társulati igazgatóságot utasította. Bemutatták továbbá a földm. miniszter 54970. sz. rendeletét a Perlasztól fölfelé húzódó Baga balparti vontató utnak a legmagasabb vízszin fölé kiépítésének elhalasztása tárgyában; 56146 sz. leiratát az 1.000.000 kor. társ. kölcsön utáni járulékok fele részének a társulat pénzkészletéből való fedezése tárgyában; 31214/910. sz. leiratát a társ. által bégai védőtöltése mentén tervezett kisajátításokra vonatkozólag a kisajátítási jog megadása tárgyában és 60034. sz. leiratát a Komony szigetén töltésépítési célokra átengedett 2¹/₂ ho' d terület tárgyában. Az 1909. évi társ. számadások atvizsgálására kiküldött bizottság jelenti, hogy a számadások rendben találtak és ennek következtében felelős számadóknak a felmentvényt megadták. Kluge Károly igazgató-főmérnök jelentést tett a kisajátítási ügyek jelenlegi állásáról, az ideai árvédelemről és annak költségeiről, a társ. töltések menti partvédművek állapotáról, a társulat pénzügyi helyzetéről és a kölcsön járulékok hátralékokról. A közgyűlés elhatározta ezután, hogy a társulati töltés mentén levő szivattyutelepek előtti töltés szakaszokat körtöltések által biztosítja és elfogadta az e tárgyban a társ. mérnökség által kidolgozott terjedelmes terveket, melyek szerint e biztosítási munkák 191.000 kor. kivételi költséget igényelnének. A közgyűlés elhatározta továbbá, hogy a IV. sz. társ. gáttelepen 3000 koronáért egy melléképületet épít; végre megállapította a társ. 1911. évi költségeloirányzatot, melyben „rendes szükségletre” alapbefektetések visszatérítése címén 48.695 kor. 90 fill., töltés és egyéb építési célokra 1.006.536 kor. 34 fill. összeg felvételét. Több apróbb jelentőségű ügy és kérvény elintézése után a gyűlés véget ért.

— **A magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlése.** A magyar orvosok és természetvizsgálók ez ideig vándorgyűlésüket Miskolcra tartják meg augusztus 21-től 24-ig. A gyűlésre az ország minden részéből jelentkeztek orvosok és az ott tartandó előadások is igen érdekesnek ígérkeznek. Mint máskor, úgy az idén és az utóbbi időben elhalt jeles természettudósaink és orvosainkról is megemlékeznek. Azonkívül a gyakorlatban belesz mutatva az Erlich Hata-féle oltás a miskolczi közorházban, úgy, hogy a vándorgyűlésen résztvevő orvosok megfigyelhetik a gyógyulás menetét. Megyénkből is számos orvos vesz részt, sőt dr. Kólos Ferenc eleméri körorvos a tuberkolózisról fog előadást tartani és dr. Fialowski Béla nagybecskereki törvényszéki orvos pedig a faszeszes (mehyalkolos) pálinkamérgezéseket fogja tárgyalni, miután az országban Nagybecskerek környékén volt a legtöbb faszeszes pálinkamérgezési eset s így dr. Fialowskinak bő anyaga volt ezen eddig ismeretlen méreg hatásának tanulmányozására.

— **A sorozások eredménye a központi járásban.** A nagybecskereki járásban szombaton ért véget a folyó évi sorozások, melyeknek eredménye a következő: 1316 összeirt állítás-köteles közül besoroztak 253 embert. Visszahelyezve lett 446, fegyverképtelen 186, kórházba meggy 5, törlendő 9, engedélyvel távolmaradt 62, a sorozáson nem jelent meg 319, meghalt 14, felülvizsgálandó 10, rab 3, beteg 1, más illetőséget nyert 1, felszólalás miatt a póttartalékba helyeztek 7-et. Az engedély nélkül távolmaradtak legnagyobb része kivándorolt az országból.

— **Az automobil és a lovak.** Súlyos baleset történt tegnap délután 1 óra tájban a Temesvári utcában. Egy itteni automobil kifelé haladt a városból s szembekerült Arnold József kocsmáros kocsijával, a melyen az sört szállított be a városba. A lovak az automobilról megijedtek

s nekimentek egy villamos póznának. A kocsi felborult s a súlyos szakér kerekei a szerencsétlen ember mindkét karját összetörték. Az első segélyt dr. Iványi Mór orvos szolgáltatta, aki a balesetről jelentést tett a rendőrkapitányságnak, melynek az intézkedésére a súlyosan sebesültet a közorházba szállították. Arnold sebesülése igen veszedelmes, mindazonáltal az orvosok biznak felgyógyulásában. A rendőrkapitányság a súlyos balesetről jelentést tett a kir. ügyészségnek, mely megindította a vizsgálatot.

— **Takonykór Nagybecskereken.** Fülepp György városi kir. állatorvos 2 nagybecskereki ló tulajdonosnál 4 takonykóros lovat talált. A polgármester rendelete szerint a beteg lovakat kiirtották, a gyepmesteri telepen elásták, az álló-zárlatot a polgármester elrendelte s szigorúan intézkedett, hogy a Gradnucza-negyed-beli összes lovakat megvizsgálják.

T Á V I R A T O K

A király nyolcvanadik születésnapja.

Budapest, aug. 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Ischlból sürgönyzik, a fürdő és a község teljes díszben várják a holnapi ünnepeket. A főhercegek egy része ma reggel s a délelőtt folyamán részben vasuton, részben automobilon megérkezett, köztük Ferenc Ferdinánd trónörökös is nejevel. Az udvar többi tagjai délután és este érkeznek. Ma este egész Ischl fényesen kivilágítják.

Budapest, aug. 17. (A „Torontál” ered. távirata.) Az igazságügyminiszter előterjesztésére a király 80-ik születésnapja alkalmából 20 felségértés és izgatás miatt elsőszben elítelt embernek megkegyelmez. A király születésnapja alkalmából Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök holnap díszbevetet ad a miniszterelnöki palotában.

A miniszterelnök Budapesten.

Budapest, aug. 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök ma reggel birtokáról Budapestre érkezett.

A kereskedelmi miniszter Karlsbadban.

Budapest, aug. 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Karlsbadból sürgönyzik, Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter tegnap odaérkezett. A minisztert Follert Károly posta- és távirat-főigazgató várta. A délután folyamán a miniszter több ott tartózkodó előkelőséget meglátogatott, köztük Hazay Samu honvédelmi minisztert, Tallián Bélát és Lang Lajost.

A verseczi választás.

Versecz, aug. 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) A képviselőválasztás a késő délutáni órákban ért véget. A leadott 1880 szavazatból Karátsón Lajos honvédelmi államtitkár 1115 és Heggen-Rheinhold 765 szavazatot kapott. E szerint Karátsón Lajost 350 szótöbbséggel megválasztották.

Török kormányférfiak Aehrenthalnál.

Budapest, aug. 17. (A „Torontál” eredeti táv.) Mint Marienbadból jelentik, Hakki pasa török nagyvezér, aki 14 napi kurára odaérkezett, tegnap meglátogatta a szintén ott üülő Aehrenthal gróf közös külügyminisztert és vele másfél óra hozzat tanácskozott. Ugyancsak tegnap meglátogatta a külügyminisztert Dzsavid bey török pénzügyminiszter is. Szeptember folyamán a török nagyvezér és a külügyminiszter újból találkozni fognak Bécsben. Diplomáciai körökben hangsúlyozzák, hogy Hakki pasa látogatásai nem valamely állam ellen irányuló politikát jelentenek, hanem csak a monarchiának és Törökországnak legbarátságosabb egyetértését dokumentálják.

Az Erödsy-ügy.

Budapest, aug. 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Erödsy marostordai főispán, aki ma Budapestre érkezett, délután 5 órakor jelentkezik a miniszterelnöknél s átadja neki lemondását. A

lemondást a miniszterelnök valószínűleg nem fogja elfogadni, mert ugyszólván általános vélemény szerint nem engedhető meg, hogy ilyen személyi és politikai hajszá egy egyébként minden tekintetben kifogástalan férfit ellen érvényesülhessen. A vezető politikusok felfogása az, hogy a magyar államhatalom nem tűrheti egy garázda klikk erőszakoskodását, hanem teljes erejével kell lesujtania rájuk. Különben is a vármegye közönségének nagy többségében a legélesebb elítéléssel szólnak a marostordai ellenzéki erőszakoskodásokról. Fejérváry Géza báró volt miniszterelnök ma délelőtt magához kérette Erödsy főispánt s kijelentette neki, hogy meleg szeretettel s a régi barátsággal viseltetik iránta és oly kifogástalan és sértetlen tisztességű korrekt uriembernek tartja, mint azelőtt.

Gyilkos cigányok.

Budapest, aug. 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Déváról jelentik, Nagyszurt községből Vinkula Péter éjjeli őr egy kóbor cigánycsapatot kísért el a község határából. A cigányok utközben rátámadtak az éjjeli őrré és bestiális kegyetlenséggel agyonverték. A csendőrség a gyilkos cigányokat nyomozza,

Határidő-üzlet.

Buza (augusztusra)	19 62—
Buza (októberre)	20 10—
Rozs (októberre)	14 84—
Zab (októberre)	14 54—
Tengeri (augusztusra)	11 12—
Tengeri (októberre)	11 18—

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Az ozorai iskolaszék elnökségétől.

Árlejtési hirdetmény.

Ozora község iskolaszéke 84 drb iskolapad és 4 drb iskolai fatábla ujonnan való készítésére ezennel árlejtést hirdet.

Kikiáltási ár 1600 korona.

Az árlejtés Ozorán (Torontálmegye) 1910. évi augusztus 23-án d. e. II órakor a község háza tanácstermében fog meg-ejtetni.

A vonatkozó tervek és feltételek az iskolaszéki elnöknel bármikor megtekinthetők.

Vállalkozók tartoznak az árlejtést megelőzőleg a kikiáltási árnak 10%-át letétbe helyezni.

Ozora, 1916. évi augusztus hó.

Az iskolaszék nevében:

Conopán Hónór,
iskolaszéki alelnök.

682-1.1

1033/1910. sz.

Bóka község előjáróságától.

Pályázati hirdetmény.

Bóka községében egy kat. nyilvántartói állás 960 kor. évi fizetés mellett lesz betöltendő.

Az állás azonnal elfoglalható.

A jegyzői teendőkből, de különösen az adó és kataszteri ügyek kezelésében teljes jártasság és a szerb nyelv ismerete megkívántatik.

Bóka, 1910. évi augusztus 10.

666-3.2

Az előjáróság.

BÉRBEADÁS.

Hunyadi-utcai 609. sz.
házamban folyó évi
november 1-től a
Finkelstein-féle üzlethelyiség
= kiadó. =

özv. Mihájlovits Milánné.

670-x.2

621/1910. sz. Kunszöllös község előljárástól.

Árverési hirdetés

Kunszöllös község előljárástól ezennel közhírré teszi, hogy a község tulajdonát képező 100. és 203. öi. számú ugynevezett **malomházak** folyó évi **augusztus 24-én d. e. 9 órakor** Kunszöllös község tanácstermében nyilvános árverésen készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek eladatnak.

Az árverési feltételek a község jegyzői irodában, a hivatalos órák alatt betekintethetők.

Kunszöllös, 1910. évi augusztus 10.

677-2.1

Községi előljárástól.**Egyéves önkéntesek**

legújabb előírás szerint legjobban és legolcsóbban felszerelteknek

Kolarits Nándor

első és legnagyobb délmagyarországi egyenruházati intézetében

TEMESVÁR, Merczy-utca 10. szám.

Interurban telefon 240.

Árjegyzék és költségvetéssel szívesen szolgálók. — Kivánatra a megrendelés felvételére képviselőmet is küldöm. Legszolidabb kiszolgálásért cégem régi jó hírneve kezkesedik.

674-10.2

1088/1910. sz. Nagykomlós község előljárástól.

Hirdetés.

Nagykomlós község tulajdonát képező **nagykorcsma** 1911. évi január 1-től kezdődőleg 6 évre 1910. évi **szeptember 20-án d. e. 10 órakor** a község tanácstermében tartandó szóbeli árverésen bérbe fog adatni.

Az árverési feltételek a jegyzői irodában megtudhatók.

Nagykomlós, 1910. évi augusztus 11.

667-3.3

Az előljárástól.

2283/1910. sz. A zombolyai járás főszolgabírájától.

Pályázati hirdetés.

Torontálvármegyei zombolyai járásához tartozó Csösztelek községben megüresedett **körorvosi állásra** ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen körhöz a következő községek tartoznak: Csösztelek székhely 2455 német, Ittvárnok 758 és Rogendorf 785 német magyar és bolgár lakossal.

A körorvos javadalma évi 1600 kor. törzsfizetés és az 1908: XXXVIII. t.-cikkben meghatározott mellékjárulékok, (egy uradalmi épületben önálló 4 szobás lakás minden mellékhelyiségekkel, udvar és kerttel), melyek jelenleg felsőbb hatósági megállapítás alatt állanak.

Megjegyzem még, hogy a Csösztelek és Rogendorf községek határában fekvő gróf Csekonics uradalom a körorvost (külön szerződés mellett) a gazdaságaiban alkalmazott tisztviselés és cselédség egészségügyi különös ellátásáért külön is díjazza, erre nézve azonban a hatóságot semmilyen befolyás, vagy kötelezettség nem illeti és a pályázók ezt kizárólag az ura-

dalommal intézzék el. Ezen uradalmi külön díjazás a következő:

1. A Csösztelek és Rogendorf adóközségekben levő uradalmi majorok összes személyzete orvosi ellátásáért (mihez minden esetben fogat adatik) készpénzben évi 1200 kor. 2. Tüzifa s kisebb terményekben évi 400 kor deputatum érték. 3. A rogen-dorfi grófi uraság családtagjai, valamint az összes kastélyszemélyzet orvosi ellátásáért készpénzben évi 400 kor.

A körorvos kézi gyógyszerárért tartozik folyamodni és azt fentartani.

Felhívom mindazon orvostudor urakat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1908: XXXVIII. t.-c. 7. szakaszában előírt képesítésüket, eddigi alkalmaztatásukat és nyelvismeretüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket a zombolyai főszolgabírói hivatalhoz f. évi **augusztus 30. d. u. 5 óráig** nyujtsák be, mert a később érkező kérvényeket figyelembe nem veszem.

A választás határnapját később fogom kitűzni.

Zombolya, 1910. évi augusztus 6.

Fóris József,
főszolgabíró.

654-5.2

Aradáci-utcai házamban

egy nagy urasági lakás kiadó

Kurländer Imre

625-3.3

TORONTÁLI CIPŐGYÁR

NAGYBECSKEREK.

Külön
Torontáli cipő-osztály.
Olcsó gyári árák.
Telefon 201-3.

Külön
Torontáli cipő-osztály.
Olcsó gyári árák.
Telefon 201-3.

DIÁKOK! Az iskolaév megkezdése előtt szerezzétek be külön a diákok részére a „Torontáli cipőgyár”-ban készített **cipőszükségleteiteket**, valamint **ing, gallér, nyakkendő, harisnyáitokat**

Benó Testvéreknél azelőtt **KORITS A. F. Nagybecskerek.**

641-200.11